

ZBIRKA
ZGODOVINSKE
OSEBNOSTI

Matei Cazacu
DRACULA

L'Histoire du prince Dracula en Europe centrale et orientale (XVe siècle).

Ženeva: Librairie Droz, 1988.

Au Caucase. Russes et Tchétchènes, histoire d'une guerre sans fin.

Ženeva: Georg, 1998.

Des femmes sur les routes d'Orient. Le voyage à Constantinople au XIXe siècle.

Ženeva: Georg, 1999.

Gilles de Rais. Pariz: Tallandier, 2005.

V sodelovanju z:

R. FLORESCU in A. BARBOUR. *In Search of Frankenstein.*

Boston, New York: Graphic Society, 1975.

N. TRIFON. *La Moldavie ex-soviétique.* Pantin: Acratie, 1993.

N. TRIFON. *Un État en quête de nation. La république de Moldavie.*

Pariz: Non-Lieu, 2010.

A. BERELOWITCH in P. GONNEAU. *Histoire des Slaves orientaux*

des origines à 1689. Bibliographie des sources traduites en langues occidentales.

Pariz: Éditions du CNRS, 1998.

Radu FLORESCU. *À la recherche de Frankenstein.*

Pariz: Tallandier, v pripravi.

Matei Cazacu
DRAKULA

1. del

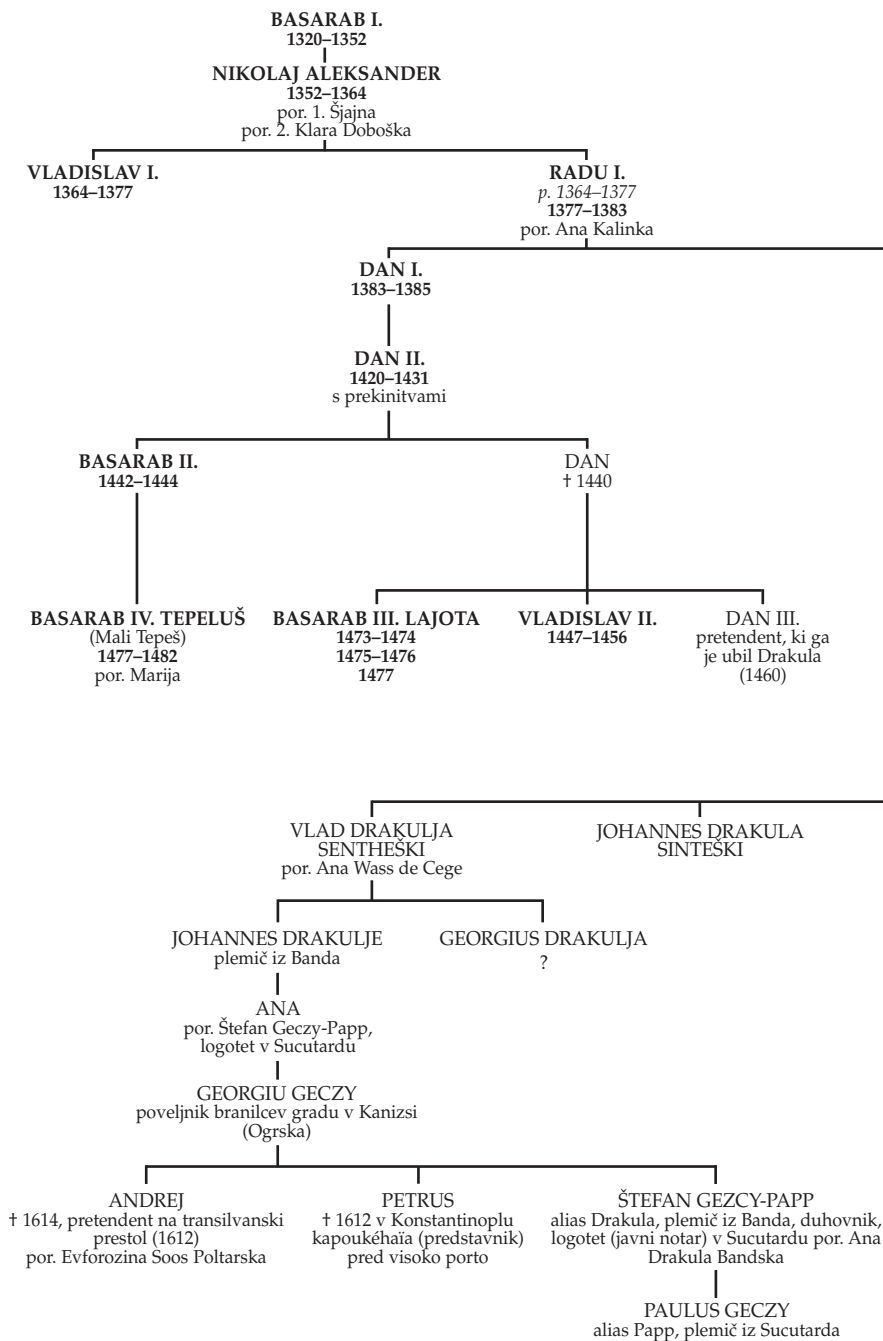

KAZALO

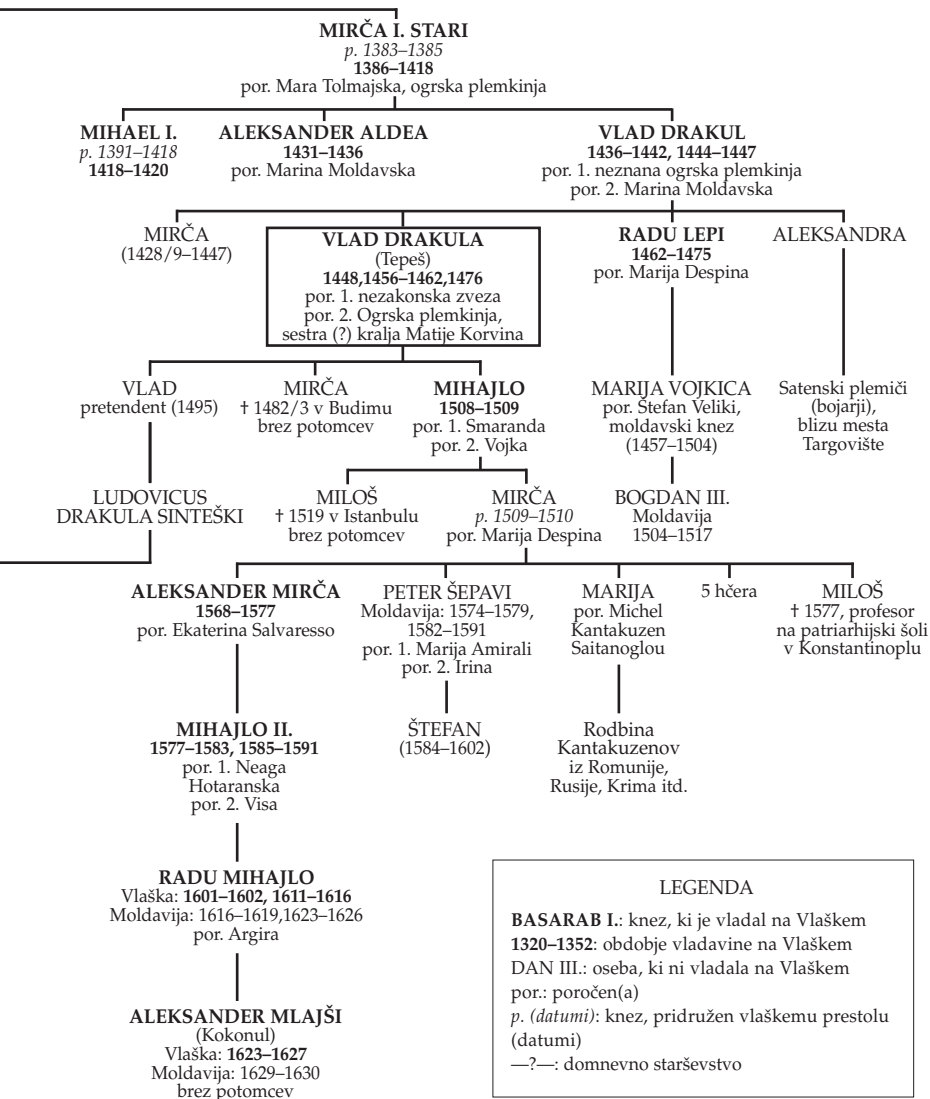
- 6 Družinsko drevo
8 Zemljevid. Vlaška Vlada Drakule
9 Predgovor
13 Uvod
- 23 *1. poglavje:*
IZGNANSTVO KOT NAČIN ŽIVLJENJA
»Trdnjava na vodi«
Dinastija Basarabov
Mirča Stari
Otomanska nevarnost
Vlaška, strateški in trgovski izziv
Nasledstvena kriza leta 1420
Mladost Vlada Drakula
Ponovno izgnanstvo
Zavetje v Transilvaniji
Vlad Drakul, zaščitnik Transilvancev
Težko pričakovani vlaški prestol
- 51 *2. poglavje:*
KNEZ IN NJEGOVI SINOVI (1436–1448)
Mirovna pogodba z Muratom II.
Ponovna poroka Vlada Drakula
Bojni pohod Murata II. v Transilvanijo (1438)
Vladislav, kralj Poljske in Ogrske
Janos Hunyadi, branilec transilvanske meje
Vlad Drakul, turški ujetnik
Polom v Varni
Boj na Donavi leta 1445
Spor z Janosom Hunyadijem in smrt Vlada Drakula
Vladislav II. na vlaškem prestolu
- 80 *3. poglavje:*
PRVA VLADAVINA
IN PONOVRNO IZGNANSTVO (1448–1456)

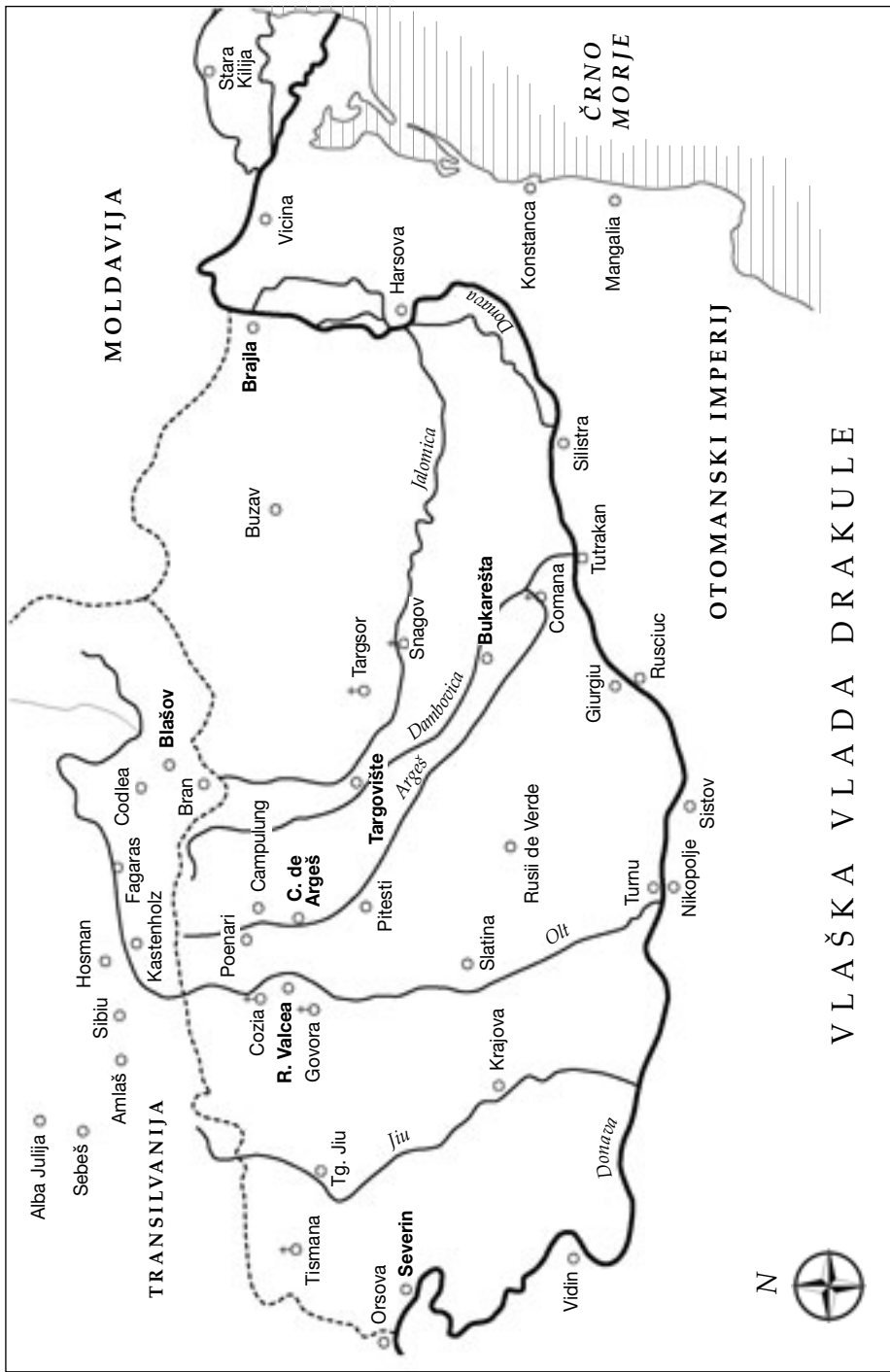
- Otroštvo v Transilvaniji
Mladost na Vlaškem
Talstvo v otomanski deželi (1444–1448)
Drakula prvič na prestolu (1448)
Izgnanstvo v Moldaviji
Sprava z Janosom Hunyadijem
- 108 4. poglavje:
VLADAVINA (1456–1462)
»Znamenje z razbeljenim železom«
»Okruten in neusmiljen na pogled«
Vlaški knežji svet
Vlaška družba v 15. stoletju
Veliki nemiri v soseščini
»Ustrezna nadvlada«
Matija Korvin, ogrski kralj (1458)
Vlad Drakula sam proti vsem
Krvava velika noč
»In obglavljen je bil ob svojem grobu ...«
Moldavska nevarnost?
- 166 5. poglavje:
OSVAJALEC KONSTANTINOPLA

Petsto mladeničev
Drakulin bojni pohod na Donavi
Sam pred Turki
Nočni bojevnik
Radu Lepi prevzame oblast
Križarska vojna ali notranji mir?
- 196 Bibliografija
199 Imensko kazalo

VLAD DRAKULA IN DINASTIJA BASARABOV (14.–17. stoletje)

VLAŠKA VLADA DRAKULE

PREDGOVOR

Zgodovina te knjige se začena pred skoraj štiridesetimi leti ... Tedaj sem kot mlad študent univerze v Bukarešti zagovarjal diplomsko nalogo z naslovom *Vlad Tepeš. Zgodovinska monografija* (1969). To idejo, ki je morda videti nenavadna, mi je dal profesor Constantin C. Giurescu (1901–1977) – v tistem času najslavnejši romunski zgodovinar – ki je bil tudi mentor Američanu romunskega rodu, Raduju R. Florescuju, Fulbrightovemu štipendistu v Bukarešti. Bili smo torej skupina navdušenih iskalcev sledi Drakule, ki je znan kot srednjeveški knez, imenovan Tepeš, kot tudi transilvanski vampir Brama Stokerja. Tej temnejši plati se je sicer posvečal Florescujev kolega Raymond T. McNally. Vsi skupaj z Georgeom D. Florescujem, Radujevim romunskim stricem, in Mihaiem Popom, direktorjem Inštituta za etnografijo in folkloro v Bukarešti, smo Romunijo prečesali po dolgem in počez, sledeč korakom našega »junaka«: gradovi, samostani, zapuščene cerkve, izgubljene vasice v Karpatih in nemške vasi v Transilvaniji za našo skupino niso bile več skrivnost.

Med našimi neštevilnimi ekskurzijami se je izkazalo, da je Drakulin grad še zlasti težko »osvojiti«. Po bližnjici do utrdbe, ki v resnici ni vodila nikamor, in po naključnem padcu »strica Georga« (imel je petinsedemdeset let), ki si je zlomil kolk, je bilo videti, da bo tretji poskus uspel. A ko smo končno prišli do gradu, je McNally nenadoma obnemogel, padel po tleh in ni bil sposoben nadaljevati poti. Tedaj sem torej Drakulino »prekletstvo« zelo humorno opisal Florescuju, čigar prednik Vintila, pomemben plemič iz 15. stoletja, se je boril proti Tepešu leta 1468, natančno 500 let pred našim pohodom v Karpate ... To domnevno

prekletstvo je naredilo izjemen vtis na Florescuja, ki je bil med temi odpravami vedno oborožen z majhno ikono. V istem obdobju mi je neka prijateljica zaupala, da je v otroštvu molila pred sliko Vlada Tepeša, kot da bi bil ta sveti zaščitnik. Ali naj v tem svojevrstnem svetniku vidim zaščitnika, ki mi je omogočil, da pobegnem pred vohljanjem strašne Securitate, Ceausescujeve politične policije, ki se je prav tako navduševala nad Vladom Tepešem? Drži, da sem na začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja postal edini specialist v državi na tem področju in romunsko Ministrstvo za turizem me je prosilo, naj uredim besedilo, ki so ga uporabljali vodiči, ki so zahodne turiste tedaj vodili po Drakulini poti. Moj sloves je temeljil na odkritju prve neznane Vladove vladavine leta 1448, kar sem objavil v neki znanstveni reviji in v dnevniku, namenjenim romunskim študentom.

Kljub temu pa sem enkrat občutil Drakulino »sovražnost«. To je bilo leta 1992 v Parizu. Povabljen sem bil na zasebno predvajanje Drakule Francisa Forda Coppole v neki pariški kino. Z ženo sva hodila pod povsem jasnim nebom, ko naju je nenadoma, nekaj sto metrov od najinega cilja, zajela tako močna ploha, da je bilo videti, kot da nama hoče preprečiti nadaljevanje poti. Najin vtis je bil še toliko močnejši, ko sva malo kasneje na velikem zaslonu videla isti prizor: nevihta, ki jo Drakula pošlje nad lovce na vampirje. Ob skrivnostnem primeru bi moji ameriški prijatelji osupli, če bi bili navzoči! A vrnimo se k naši zgodbi.

Leta 1971 mi je Florescu predlagal, da bi sodeloval pri pisanju dela o Drakuli. Žal so mi zakoni komunistične Romunije onemogočili to sodelovanje. Svoje besedilo – in celotno delo – sem moral nujno poslati v cenzuro centralnemu komiteju komunistične partije, ki je imel pravico, da prepove vse objave v tujini. Igra je bila vnaprej izgubljena. Partijski birokrati ne bi nikoli odobrili objave besedila, ki govori o vampirjih. Torej sem se odrekel projektu in prepustil svoj del svojemu ameriškem prijatelju. In leta 1972 sta Florescu in McNally izdala delo *V iskanju Drakule*,* ki je bilo nato prevedeno v številne jezike. V njem sem naletel na ne-

* *Op. prev.* V izvirniku: *In search of Dracula*.

kaj svojih idej in sem bil navdušen nad njihovo svetovno razširjenostjo. Medtem sem zapustil Romunijo in sem začel svoj študij v Parizu na École nationale des chartes.* Drakula je bil daleč. To sem si vsaj mislil, dokler mi ni moj profesor Henri-Jean Martin predlagal, da bi bila to tema mojega doktorata. Tedaj sem se omejil na pripovedi iz 15. stoletja v nemščini, latinščini, slovanščini, ruščini in grščini, nato pa sem razvijal temo, na katero sem zagovarjal svojo doktorsko disertacijo (1979). Med pripravo na njen izid v zbirki École pratique des hautes études so me prosili, naj jo skrajšam za polovico. Tako je leta 1988 izšlo delo *Zgodbe o knezu Drakuli v Srednji in Vzhodni Evropi (15. stoletje)*, ki je temo obravnavalo pod zelo omejenim zornim kotom.

Po tem datumu sem objavljajl zgoj članke, povzetke poglavij, ki sem jih žrtvoval pri objavi svoje doktorske disertacije. A bolj ko sem razmišljal o tej temi, bolj sem bil nezadovoljen z načinom, kako smo jo, jaz sam in drugi avtorji, obravnavali. Zdelo se mi je, da imam v resnici opravka z več Drakulami: z vlaškim knezom, s tiranom iz nemških pripovedk, velikim vladarjem iz ruskih zgodb, »revolucionarnim« knezom grških post-bizantinskih zgodovinarjev in končno z vampirjem. Te ideje sem predstavil na konferenci leta 1987 na univerzi Boston College, ki je takrat Florescuju in McNallyju omogočila izdajo dela *Drakula, knez s številnimi obrazi ...*

Imel sem prav, ko sem predlagal ta novi pristop, vendar sem se zaradi službene obveznosti oddaljil od teme. Leta 1989 je bil z romunsko revolucijo strmoglavljen Ceausescu. Mislil sem, da bo ponovno pridobljena svoboda izražanja spodbudila romunske zgodovinarje k obravnavi te kočljive teme. Novo razočaranje: moji kolegi so se v svojih raziskavah posvečali zgodovini zadnjih sto let, ki so jo komunisti izbrisali ali popačili. Bil sem nezadovoljen, vendar se kljub temu nisem pripravil k pisanju, dokler pobuda znova ni prišla od zunaj: predlagali so mi, da bi prispeval sad svojih odkritij k prvi pravi biografiji o Drakuli. Navdušeno

* *Op. prev.* Elitna univerzitetna izobraževalna ustanova za arhiviste in bibliotekarje.

sem sprejel, pripravljen, da se soočim s to nalogo, opirajoč se na štirideset let raziskovanja, razmišljanja in predvsem strasti.

In z velikim veseljem sem se lotil dela, ki bo, kot upam, sporočilno. Ne, ker bi bila tema priročna – konec koncev gre za »skrivnostno zadevo«, kot bi rekel Balzac – ampak ker sem čutil, da mi je ta tema pisana na kožo. Od nekdanj sem se zanimal za neprikljubljene like v zgodovini in za mračno legendo, ki lebdi nad Drakulo.

Vlada Drakule ne nameravam oprati obtožb, ki so mu zagotovile prostor ob velikih tiranih v zgodovini. Bralec bo odkril najverodostojnejši možen portret tega neverjetno kompleksnega srednjeveškega kneza, ki je nastal v prav tako kompleksnem politično-diplomatskem prostoru. Držali se bomo daleč stran od splošno sprejetih stereotipov, po katerih je človek dober ali slab, veren ali grešen, pogumen ali strahopeten, premišljen ali impulziven. Primer Vlada Drakule nujno zahteva ponižnost, s katero se mora biograf lotiti svojega dela, ki je neizbežno nedokončano in nepopolno.

M. C., junij 2004